

VERSLAG INFORMATIE BIJEENKOMST JEUGDZORG d.d. 14 juni 2023

Locatie: LocHal, Tilburg

Meerjarig onderzoek 2021-2024

De informatiebijeenkomst werd gehouden om het RMB-rapport over Jeugdzorg met de gemeenteraden op een interactieve wijze te delen.

Opening

John Verhoeven opent de bijeenkomst en heet de raadsleden van Dongen, Goirle, Hilvarenbeek en Loon op Zand van harte welkom.

Toelichting op meerjarig onderzoek van RMB

In het eerste deel van de bijeenkomst besprak RMB-voorzitter John Verhoeven de aanleiding en de hoofdlijnen van het meerjarige RMB-onderzoek naar Jeugdzorg. Het meerjarig onderzoek wordt uitgevoerd in de periode 2021-2024 (zie onderstaande afbeelding).

John Verhoeven gaf aan dat de huidige bijeenkomst op 14 juni 2023 een vervolg is op de LocHal-bijeenkomst op 28 september 2022, waar de RMB aan de raadsleden de uitkomsten heeft toegelicht van de analyse van de inkoopdocumenten (fase 1 van het onderzoek). Ditmaal gaat het om de analyse van de inkoopcontracten, die in november 2022 zijn gesloten door de regio Hart van Brabant. We bespreken nu dus fase 2 van het onderzoek.

De taak van de rekenkamercommissie is de gemeenteraden te ondersteunen bij hun kaderstellende en controlerende rollen. In de derde fase van het RMB-onderzoek naar Jeugdzorg – zal de RMB onderzoek doen naar de uitvoering van de jeugdzorg, in 2024.

Toelichting op rapport ‘Helpen doen we samen?’

Danielle van Dongen gaf een toelichting op het rapport, dat de RMB begin juni 2023 heeft aangeboden aan de gemeenteraden van Dongen, Goirle, Hilvarenbeek en Loon op Zand. Zij legt uit dat de RMB in dit rapport een sturingsvraagstuk op tafel legt. De RMB heeft gewezen op kansen dat de in 2021 gestarte inkoopstrategie kan leiden tot succes, maar heeft ook de risico's in kaart gebracht die het succes in de weg kunnen staan.

Danielle van Dongen presenteerde de aanbevelingen van de RMB (zie kader), die als doel hebben om het handelingsperspectief van de gemeenteraden op de korte termijn bij jeugdzorg te benutten.

Benut het handelingsperspectief van de gemeenteraden door:

- B&W te vragen of de gemeentelijke Toegang klaar is voor de jeugdhulp, zoals zou moeten blijken uit voldoende personele bezetting, vereiste deskundigheid en sturing van de toegang. Vraag ook een kwantitatieve en kwalitatieve onderbouwing van de gereedheid van de Toegang.
- B&W te vragen om een periodieke update – bijvoorbeeld tweemaal per jaar – over kwantitatieve en kwalitatieve gegevens van het aantal verwijzingen door de gemeentelijke Toegang: hoeveel vragen om hulp, hoeveel verwijzing naar het eigen sociaal verband, hoeveel naar het voorliggend veld, hoeveel naar S1, hoeveel naar S4. Vraag bij elk van deze categorieën om een schatting van de gemiddelde behandelduur. Hierbij past een bestuurlijke duiding van de verkregen informatie.
- B&W te vragen om een periodieke update van het contractmanagement door regio HvB met de ‘eigen’ zorgaanbieders. Hierbij dient informatie gegeven te worden over de voortgang bij de diverse ontwikkel- en transformatieopgaven in de beoogde samenwerking met de zorgaanbieders, zoals aangekondigd in de contracten en opdracht-omschrijvingen.
- Vraag als gemeenteraad aan B&W om zo snel mogelijk een visie op normalisering voor te stellen aan de raad.

Reacties van raadsleden

In het derde deel van de RMB-informatiebijeenkomst op 14 juni 2023 gingen de raadsleden met de leden van de RMB en met elkaar in gesprek over het handelingsperspectief van de gemeenteraden bij de inrichting van de gemeentelijke toegang en het contractmanagement dat wordt uitgevoerd door de regio Hart van Brabant.

De raadsleden leggen de nadruk op de kwaliteit van de jeugdzorg en op de veranderopgaven die op de gemeenten afkomen vanuit de nationale Hervormingsagenda. Deze zal de komende jaren op regionaal en lokaal niveau worden uitgewerkt.

De RMB vraagt steeds de aandacht voor de sturende en controlerende taken van de gemeenteraden, uitgaande van de contracten die in 2022 zijn afgesloten. Hierbij let de RMB vooral op de bestuurlijke uitgangspunten die door de gemeenteraden in 2021 zijn goedgekeurd (zie onderstaande afbeelding).

Onderzoeksvraag

- Nieuwe inkoopstrategie HvB met als doel meer grip op de kosten & gebruik
- Vastgestelde bestuurlijke uitgangspunten:
 1. Een nieuwe bekostigingssystematiek ('meer gesloten financiering')*
 2. Normalisering *
 3. Een eenvoudiger en selectiever systeem
 4. Het voorkomen van misbruik van zorggelden *
 5. Meer lokale samenhang
 6. Werk als de beste zorg te beschouwen

Onderzoeksvraag : Gaan deze uitgangspunten gerealiseerd worden met de nieuwe contracten? Welke kansen en risico's ziet de RMB?

5

De raadsleden gaven tijdens de 1^e LocHal-bijeenkomst d.d. 28 september 2022 al aan dat zij sinds de decentralisatie in 2015 geen grip hebben op de gemeentelijke toegang. Zij zoeken al jaren naar effectieve mogelijkheden om hun informatiepositie bij de jeugdzorg te verbeteren. De gemeentelijke dashboards en monitoren leveren enige informatie en zij hopen dat de regio Hart van Brabant in 2023 hierin verbetering zal aanbrengen.

In bijlage 1 staat een uitgebreidere weergave van de inbreng van de raadsleden, aan de hand van de gesprekspunten die de RMB heeft voorgelegd.

Bij de geplaatste opmerkingen heeft de RMB met behulp van een *nawoord* het desbetreffende gespreksonderwerp nader in perspectief geplaatst.

In bijlage 2 staat de lijst van deelnemers.

De presentatie, die de RMB op 14 juni 2023 heeft gehouden, ook op de website van de RMB¹. [Rekenkamercommissie Midden-Brabant | Goed functionerende gemeente \(rkc-mb.nl\)](https://www.rekenkamercommissie-mb.nl/14-06-2023-Presentatie-over-inkoopcontracten-Jeugdzorg)

¹ [14-06-2023, Presentatie over inkoopcontracten Jeugdzorg - Rekenkamercommissie in Midden-Brabant \(rkc-mb.nl\)](https://www.rekenkamercommissie-mb.nl/14-06-2023-Presentatie-over-inkoopcontracten-Jeugdzorg)

BIJLAGE 1 GESPREEKSPUNTEN INFORMATIEAVOND JEUGDZORG 14 JUNI 2023

De gepresenteerde aanbevelingen van de RMB waren de basis voor het derde deel van de bijeenkomst. In dit deel gingen de raadsleden met de RMB en met elkaar in gesprek. De bedoeling van dit gesprek was om op een open wijze, zonder barrières en los van ieders' politieke richting, over de problemen en oplossingen van de Jeugdzorg te spreken. Hierbij stond de rol van de gemeenteraad centraal.

Gesprek 1

De gemeentelijke toegang en de nieuwe taken

De gemeentelijke Toegang heeft een centrale rol en heeft nieuwe taken, met name wat betreft de doelen normaliseren en een eenvoudiger en selectiever systeem. Kan de toegang deze taken aan?

Toelichting: Raden kunnen hun college bevragen of de Toegang in voldoende mate is toegerust om bij te dragen aan de doelen. De toegang zal de sturing op Q = hoeveelheid (instroom) moeten verzorgen.

Weergave van de inbreng van raadsleden in gesprek 1:

Diverse raadsleden wijzen erop dat de organisatie van de 'toegang' per gemeente verschillend is, en bovendien in verandering is met de inzet van dorpssteams. De instroom verloopt gedeeltelijk via de gemeentelijke toegang(en) en voor een ander deel (ongeveer 40-50%) via het medisch domein. Sommige raadsleden vragen zich af of we ons wel moeten concentreren op 'de toegang'. Een bredere benadering zou zijn om te kijken naar 'de instroom' en de factoren die de instroom bepalen/beïnvloeden.

Nawoord RMB: Het raadsvoorstel van de RMB dat betrekking heeft op dit gespreksonderwerp gaat niet over de organisatie van de toegang, maar op de inrichting van de gemeentelijke toegangsfunctie. Hoe de toegang ook georganiseerd is, de toegang zal voldoende capaciteit en expertise moeten bezitten om zijn taak als poortwachter en toewijzer van de zorg adequaat te kunnen uitvoeren. Het is inderdaad correct dat een groot deel van de verwijzingen worden gedaan door het medisch domein. Hierbij dient echter opgemerkt te worden dat in de contractdocumenten een rol wordt toegedacht aan de gemeentelijke toegang bij het toetsen van toewijzingen door het medisch domein.

Een aantal raadsleden vraagt zich af of de gemeentelijke toegangen gebonden kunnen zijn via de contracten, waarin zij niet staan.

Nawoord RMB: De toegang wordt wel in de contracten vermeld. De reden hiervoor is dat de zorgaanbieders daarmee gebonden zijn aan de door de regio HvB omschreven bevoegdheden van de toegang. Anderzijds hebben de contracten en de hierop volgende implementatie gevolgen voor de gemeentelijke toegangen. De regio en de gemeenten zijn in 2023 bezig met de onderlinge afstemming.

Een aantal raadsleden vreest dat een jongere met een hulpvraag helaas vanzelf doorstroomt naar de hoogspecialistische zorg, als de wachttijd zo lang duurt dat de problematiek inmiddels is verslechterd.

Nawoord RMB: Landelijk onderzoek heeft uitgewezen dat juist jongeren met zware/ complexe problemen op wachtlijsten terechtkomen, terwijl jongeren met 'lichtere' problemen wel worden geholpen. Een belangrijk doel van deze nieuwe inkoop van jeugdhulp is juist om deze situatie om te draaien: dat jongeren met zware problemen met voorrang de hulp krijgen die zij nodig hebben.

Bovendien kunnen jongeren met een hulpvraag ook terecht bij het medisch domein (huisarts en praktijkondersteuning). Kortom de 'toegang' zit in een lastig spanningsveld. Soms hangt het succes af van persoonlijke contacten tussen medewerkers van enerzijds 'de toegang' respectievelijk dorpssteam en anderzijds huisartsen en praktijkondersteuners.

Diverse raadsleden constateren dat de toegangen moeite hebben om personeel te vinden, mede omdat de opleidingseisen en de aangeboden salariering in de markt niet gunstig zijn. Er zijn voor de medewerkers weinig doorstroommogelijkheden bij de gemeenten. Dit doorkruist de behoefte aan continuïteit bij de raadsleden.

Nawoord RMB: Helemaal mee eens, het kan noodzakelijk zijn de arbeidsvoorwaarden voor medewerkers bij de toegang zodanig te doen zijn dat de toegang in staat is de centrale rol die zij in het nieuwe stelsel krijgt toebedeeld, ook daadwerkelijk kan waarmaken. En hierover gaat nu juist de gemeenteraad.

Gesprek 2

Hart van Brabant en effectief contractmanagement

Hoe kan de raad hierbij de vinger aan de pols houden bij het contractmanagement door de regio Hart van Brabant?

Toelichting: Het toezicht op de zorgaanbieders door Hart van Brabant dient ervoor te zorgen dat de ontwikkelopgaven worden gerealiseerd. Zorgaanbieders worden geacht goede kwaliteit zorg te leveren en daarbij sober om te gaan met de publieke middelen. Via monitoring van de zorgaanbieders dient dit bewaakt te worden.

Bespreek op welke wijze deze monitoring plaats moet vinden.

14

Weergave van de inbreng van raadsleden in gesprek 2:

De algemene stemming onder de raadsleden is 'leer van elkaar'. Aan de ene kant stelt het Rijk sinds de decentralisatie in 2015 minder geld ter beschikking voor jeugdzorg en aan de andere kant zijn het de commerciële zorgaanbieders (marktpartijen) die de jeugdzorg effectief en efficiënt moeten invullen.

Enkele raadsleden vragen zich hierbij wel af hoe een effectief toezicht kan worden uitgevoerd op zorgaanbieders, die marktpartijen zijn. De raadsleden zouden graag zien dat er een benchmark komt waarin zij kunnen zien waar hun eigen gemeente staat.

Vrijwel alle raadsleden geven aan dat de jeugdzorg van veel factoren afhankelijk is en dat er alleen al binnen de eigen gemeente veel spelers zijn, die op de een of andere

manier een rol spelen bij de instroom en de zorgverlening. Kortom, het zal niet meevallen om in een monitor of een benchmark hiervan een goed beeld te geven.

Onder het huidige verandertraject zou eigenlijk een effectenkaart moeten zitten. Wellicht zou een analyse van 'case-load' per medewerker kunnen helpen bij het inrichten van monitoring/benchmarking. Maar dan nog is een termijn van ongeveer twee jaar nodig om veranderingen te kunnen zien; en dus om effecten te kunnen meten. Kortom, het is de lastige taak om vanuit de lange termijn doelen inzicht te krijgen in korte termijneffecten.

Er zijn inmiddels gesprekken geweest tussen zorgaanbieders en gemeenteraden. Deze gesprekken hebben bij de raadsleden een goede indruk achtergelaten.

De raadsleden hebben vernomen dat de regio Hart van Brabant in 2023 meer gegevens ter beschikking zal stellen aan de gemeenten. Waar het echter specifiek gaat om een monitor over de werking van de gemeentelijke toegang zien de raadsleden nogal wat problemen om deze informatie te verzamelen en op een betrouwbare wijze aan de raad voor te leggen. De raadsleden denken dat het kan helpen als iedere gemeente de eigen informatiebehoefte kenbaar maakt aan de regio Hart van Brabant. Het valt nu nog niet mee om via de regionale informatiestroom via de regio Hart van Brabant zicht te krijgen op de specifieke lokale situatie in iedere gemeente.

Nawoord RMB: Het lijkt de RMB niet verstandig de zaken ingewikkelder te maken dan ze al zijn. In dit gespreksonderwerp gaat het enkel en alleen om de zorgaanbieders die in de gemeente jeugdhulp aanbieden met een contract van de regio HvB, het gaat niet om de werking van de toegang, het gaat ook niet om de factoren die bepalend zijn voor de jeugdzorg. Het gaat om de prestaties van een overzichtelijke groep zorgbedrijven binnen de gemeente. De vraag is of de gemeente in staat is deze zorgaanbieders te monitoren, al dan niet naast of met de regio HvB. De contracten geven geen duidelijkheid over de mogelijkheden van de gemeenten wat dit aangaat.

Gesprek 3

De gemeente en normaliseren

Wat bereikt uw gemeentelijke toegang met normaliseren?

Toelichting: Een kaderstellende visie van de gemeenteraad zal de gemeentelijke toegang bij de uitvoering houvast geven. Bij alle gemeenten wordt (nog) gewerkt aan gestructureerde data.

Zie samenhang tussen de bestuurlijke doelen:

'Normaliseren' en

'Een eenvoudiger en selectiever systeem'.

15

Weergave van de inbreng van de raadsleden in gesprek 3:

Diverse raadsleden geven aan dat het vrijwel onmogelijk zal zijn om een kaderstellend besluit te nemen over het bestuurlijke uitgangspunt 'normaliseren'. Dit begrip wordt wel

genoemd en in de praktijk wordt er ook naar gestreefd, maar het laat zich heel moeilijk vatten in beleidsvorming en verantwoording.

Een raadslid merkte op: 'iedereen vraagt erom, maar er is geen antwoord'. Anderen vroegen zich af 'wat is normaliseren eigenlijk?', uitgaande van de specifieke context van de jongere die om hulp vraagt. Zij vragen zich hierbij af of een visie op normaliseren feitelijk haalbaar is. Daarbij is 'normaliseren' ook afhankelijk van preventief jeugdbeleid. Dit zou dan ook in de beeldvorming moeten worden betrokken.

Nawoord RMB: De raden die samenwerken in de regio HvB hebben het uitgangspunt van 'normalisering' onderschreven. In de contracten wordt aan dit uitgangspunt grote waarde gehecht. Zie bijvoorbeeld de Opdrachtbeschrijving Jeugdhulp voor segment 4, blz. 13. Normalisering moet ervoor zorgen dat problemen die tot het 'normale' leven behoren ook in het normale leven worden opgelost. De zogeheten afbakening van de jeugdhulpplicht die ook in de Hervormingsagenda Jeugd wordt besproken, verwijst hier ook naar. Dit betekent dat gemeenten aan dienen te geven welke soort hulp wel en welke soort hulp niet door de gemeente wordt aangeboden.

BIJLAGE 2 LIJST VAN DEELNEMERS OP 14 JUNI 2023

Raadsleden

Marieke Schouten	D66	Dongen
Gert-Jan van Broekhoven	Volkspartij Dongen	Dongen
Iris Vermeulen-Jansen	Volkspartij Dongen	Dongen
Daniëlle Asin	CDA	Dongen
Nancy Jansen	Gezond Verstand GR	Goirle
Lars van Riel	VVD	Hilvarenbeek
Jan van der Wouw	CDA	Hilvarenbeek
Rian van de Schoot	HOI Werkt	Hilvarenbeek
Rob van Hest	CDA	Loon op Zand
Wim Veldkamp	Gemeentebelang	Loon op Zand
Marianne Verschure	Pro3	Loon op Zand

Griffie

Bart Bosmans	Goirle
Miriam van Kampen	Dongen

Ambtenaar

Kim Stalpers	Loon op Zand
--------------	--------------

RMB

John Verhoeven
Danielle van Dongen
Kees van Daal
Kees van Rietschoten